

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo:105003/B/2018/36097107974461700

Populizmus ako metóda vládnutia

Prípadová štúdia vybranej krajiny

Bakalárska práca

Bratislava 2018

Zdenka Pušková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Populizmus ako metóda vládnutia
Prípadová štúdia vybranej krajiny
Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy
Študijný odbor: Medzinárodné ekonomické vzťahy
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných politických vzťahov
Vedúci záverečnej práce: PhDr. Viera Štefancová, PhD.

Bratislava 2018

Zdenka Pušková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že bakalársku prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

V Bratislave, 25.04.2018

.....

Zdenka Pušková

Pod'akovanie

Moja vd'aka patrí vedúcemu práce PhDr. Viera Štefancovej, PhD., za cenné rady, konzultácie a odbornú pomoc, ktorú mi poskytla pri vypracovaní bakalárskej práce.

V Bratislave, 25.04.2018

.....

Zdenka Pušková

ABSTRAKT

PUŠKOVÁ , Zdenka: *Populizmus ako metóda vládnutia. Prípadová štúdia vybranej krajiny*. Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných politických vzťahov. – Vedúci bakalárskej práce: PhDr. Viera Štefancovej, PhD.– Bratislava: FMV EU, 2018, 41 s.

Cieľom bakalárskej práce je analyzovať pojem populizmus na vybranej politickej scéne. Využitím teoreticko-empirickej metódy skúmania sme hľadali výskyt a prejavy populizmu v súčasnosti. Teoretickú aj praktickú časť sme zamerali na skúmanie pojmu v politickej rovine. V práci sa nachádzajú definície populizmu, typológia populizmu a v neposlednom rade názorné príklady. Časť práce venujeme metódam, ktoré prakticky využijeme v poslednej časti. Poslednú časť práce sme zamerali na analýzu populizmu v období, ktoré sme si určili. Obsahovou analýzou médií sme sa zamerali na hľadanie výskytu prejavu populizmu. Výsledkom našej práce je súhrnný obraz skutočnosti využitia populizmu ako priamej metódy vládnutia. Tento nový trend je možné vidieť v celom vyspelom svete, najmä vďaka možnostiam, ktoré so sebou priniesli médiá.

Kľúčová slová: populizmus, politika, demokracia, manipulácia, občania, médiá, politická komunikácia, kauzy, Slovenská republika

ABSTRACT

PUŠKOVÁ, Zdenka.: – *Populism as a method of governance. Case study of selected landscape.* University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International political relations. – Consultant: PhDr. Viera Štefancovej, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2018, 41 p.

The aim of the bachelor thesis is to analyze the notion of populism on the selected political scene. By using the theoretical-empirical method of investigation, we have been looking for the incidence and manifestations of populism in the present. The theoretical and practical part was focused on exploring the concept on a political level. The thesis is divided into three chapters. In the first part of the thesis there are definitions of populism, typology of populism and, last but not least, illustrative examples. The second part is devoted to the methods we will use in the last part.

The last part of the thesis was focused on the analysis of populism in the period we have determined. We focused on content analysis of media to look for populism. The result of our work is a comprehensive picture of the reality of the use of populism as a direct method of governance. This new trend can be seen in the whole world, especially thanks to the opportunities brought by the media.

Key words: populism, politics, democracy, manipulation, citizens, media, cases, political communication, Slovak Republic

Obsah

ZOZNAM PRÍLOH	8
ÚVOD	9
1 Populizmus ako technika manipulácie	11
1.1 Manipulácia	13
1.2 Demokracia a populizmus	14
1.3 Typológia populizmu	15
1.4 Jazyk politikov	17
1.5 Média a styk s verejnosťou	19
1.6 Hlavné techniky manipulácie v médiách	21
1.7 Techniky manipulácie v písomnej forme	22
2 Metodológia výskumu	24
2.1 Téma a cieľ výskumu	24
2.2 Výskumné obdobie, výskumné otázky a vzorka	25
3 Obsahová analýza najväčších káuz za rok 2017	26
3.1 Hlavné kauzy vo verejnom diskurze za rok 2017	28
3.1.1 Kotleba –obvinenie pre prečin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd	28
3.1.2 Kauza Plavčan a eurofondy na výskum	30
3.1.3 Exministra Pavla Ruska polícia obvinila z objednávky vraždy	31
3.1.4 Kauza Baštrnák – R. Kaliňák	32
3.1.5 Čistý deň – Ján Richter	33
3.1.6 Udelenie hodnosti kapitán Andrejovi Dankovi	34
3.1.7 Sumarizácia výsledkov	35
Záver	37
Zoznam použitej literatúry	39

ZOZNAM PRÍLOH

Obrázok č. 1: Zvrátený kolobeh moci.....	14
Obrázok č. 2: Schéma jazyku politikov	18
Tabuľka č. 1: Odpovede M. Kotlebu.....	28
Tabuľka č. 2: Odpovede P. Plavčana.....	29
Tabuľka č. 3: Odpovede P. Ruska.....	30
Tabuľka č. 4: Odpovede R. Kaliňáka.....	31
Tabuľka č. 5: Odpovede J. Richtera.....	32
Tabuľka č. 6: Odpovede A. Danka.....	33
Tabuľka č. 7: Odpovede (sumarizácia odpovedí)	34
Tabuľka č. 8: Počet článkov publikovaných za rok 2017 na internetovom portály denníka Sme	35

ÚVOD

Populizmus nie je nový trend v súčasnosti a netýka sa len 21. storočia. Populizmus tu bol už omnoho skôr. Nielen v jednej podobe a jednej forme. Korene populizmu súvisia s veľkým množstvom procesov v spoločnosti. Dnes je to jedno s najpoužívanejších termínov v rámci politiky, televízneho spravodajstva a novín.

Populizmus sa snažili pochopiť a hlavne uchopiť tú správnu definíciu mnohí autori, či špecialisti na politológiu, sociológiu alebo politiku. Poznáme mnoho tvárí populizmu a v tejto práci sa budeme venovať nielen čo populizmus je, ale aj odkedy sa datuje a kam až siaha.

V prvej teoretickej časti sa budeme venovať pojmom, z ktorých bude neskôr vychádzať. Charakterizujeme pojem populizmus a históriu slova. Zakomponujeme názor politika Fedora Gála, filozofa Ernesta Laclau a priemyselníka Torcuato Di Tella.

V akom slova zmysle ho môžeme spájať s manipuláciou a aké rôzne formy manipulácie vieme rozoznávať. Manipulácia veľmi úzko súvisí s populizmom, pretože je to jedna z foriem ovplyvňovania cieľovej skupiny. Jedným z najväčších vynálezov dnešných dní sú médiá a spôsob, akou rýchlosťou sa dajú šíriť informácie. Vďaka tomuto vynálezu sa dá zmeniť verejná mienka zo dňa na deň.

Zdôrazníme definície tohto pojmu v politickej oblasti a prečo je populizmus spájaný najmä s demokraciou a občanmi. Rozčlenenie populizmu do skupín inšpirované opäť filozofom Ernestom Laclau a Margaret Canovan. Typológiou rozdelíme populizmus do základných kategórií, ku ktorým pridáme príklad na celkové objasnenie problematiky. Paul Taggart zaradí populizmu charakteristické a univerzálne znaky.

Snahou práce nie je vymenovať všetky možné vysvetlenia, stratégie či pohľady, ale ako určitá vodiaca čiara, ktorou prejdeme. Pomôže nám lepšie porozumieť a hľadať aktuálnu a konkrétnu podobu populizmu.

Druhá časť práce sa bude snažiť na základe stručnej charakteristiky médií poukázať na prítomnosť populizmu v modernom svete, kedy už nie je nič tak transparentné ako bolo predtým. Úpadok kolektivismu a nárast individualizmu, kedy si každý hľadá na svoje ciele a priority. Slovenská republika je demokratická krajina. Sila demokracie je v sile hlasu občanov a v prioritách, ktoré si vládnuce strany určujú. Zastupiteľstvo musí dodržiavať ústavu a zákony, tak ako aj obyvatelia krajiny, avšak navyše by mali mať nasledujúce hodnoty. V prvom rade čestnosť. Čestne konať pre blaho krajiny, bez klamstiev a bez vedľajších úmyslov. Ďalšia hodnota je profesionalita. A posledná je láska. Keď milujeme a sme hrdí na svoju krajinu, sme ochotní za ňu

bojovať. Každá minca má dve strany. Aj na Slovensku môžeme vidieť ako to v skutočnosti funguje, keď nastane problém. Nie je snaha riešiť, ale skryť. Zakrývanie nedostatkov pomocou prehnaných kladov. Práve v čase problémov sa prejavujú praktiky, ktoré nie sú najčestnejšie. V tejto časti si objasníme taktiky, s ktorými sa môžeme stretnúť, keď zastupiteľstvo potrebuje zakryť negatívnu situáciu. Napríklad aký jazyk používajú politici, aké techniky vieme nájsť v médiách, manipulácia so skutočnosťou.

Keďže populizmus je každým rokom viac používaný a viac stelesňovaný spoločenský jav a v niektorých krajinách dokonca v dominantnej pozícii, preto v ďalšej časti tejto práce sa zameriame na empirický výskum tejto problematiky. Špeciálne sa budeme venovať najmä aktuálnemu daniu na politickej scéne Slovenskej republiky. Táto praktická časť práce nám objasní ako dokážu médiá pravdivo alebo zavádzajúco predkladať ľuďom vývoj Slovenskej republiky. Konkrétne vyzdvihneme témy, články, aktuálne udalosti z verejne dostupných zdrojov, ktoré nám priamo, či nepriamo poukážu na skutočnú existenciu pojmu populizmus na Slovensku a ako sa prejavuje vo verejnom diskurze.

1 Populizmus ako technika manipulácie

Pre mnohých známy pojem a naopak pre mnohých len slovo, ktorému nevedia priradiť konkrétny význam. Populizmus je veľmi široký no nejasný pojem pre širokú verejnosť. V politike je význam úplne jasný a presný. Môžeme ho nájsť aj v umení ako spôsob života ľudí, v ideológií alebo aj v architektúre či ekonomike. Ďalej to môže byť typ mentality, spôsob myslenia, druh politiky.

My sa budeme venovať hlavne populizmu a to v rovine politiky. V tejto oblasti je vnímaný ako politický program, stratégia, politický štýl a hlavne spôsob komunikácie. Populizmus vieme odvodiť od latinského slova „populus“ a to znamená ľud. Po všetkých tých prečítaných vysvetleniach sme dospeli k tomu, že tento cudzí výraz sa naozaj spája najmä s ľuďmi. Hlavne o snahu populistu získať uznanie, priazeň ľudí bez ohľadu na ostatné okolnosti. Vie vyzdvihnúť problémy, ktoré ľud najviac trápia a svojou rétorikou presvedčiť, že on je ten správny, výrečný, charizmatik a povolaný nato, aby im pomohol vyriešiť problémy. Dokáže sľubovať, prezentovať až niekedy nereálne riešenia. Chce nás viesť a chce byť dominantný.

Reprezentanti štátu sa snažia získať moc prostredníctvom čo najväčšieho počtu voličov. Čím väčší počet voličov, tým je väčšia šanca na úspech a získanie moci. Na dosiahnutie svojho cieľa používajú prispôbenie sa cieľovej skupine a poukázanie faktu, že aj oni sú jedny z nich.

A teraz si môžeme klásť otázku, kto sú oni a kto sme my? My „ľud“ a oni „elita“.

„Laclau spája historický vývoj populizmu s krízami dominantných ideologických diskurzov často v kontexte všeobecnej sociálnej krízy. Takáto kríza môže spôsobiť, že jedna z frakcií vládnuceho bloku s cieľom získať hegemoniu sa obráti na ľud proti ideológii establišmentu (nacistická revolúcia).“¹

Di Tella definuje populizmus ako: „Politické hnutie založené na mobilizovanom, nie však autonómne organizovanom, ľudovom sektore vedeného elitou pochádzajúcou zo stredných alebo vyšších vrstiev spoločnosti a udržované v jednote vďaka charizmatickému a personalizovanému vzťahu medzi vládcom a ovládanými.“²

„Populisti sa snažia oslovit’ ‘ľud’, vyšachovať z verejnej diskusie ‘elity’. Namiesto argumentácie apelujú na city, ktoré väčšinou nejako súvisia s identitou - etnickou, náboženskou, triednou... Sľubujú zmeny vecí, ktoré sa meniť príliš nedajú. Používajú morálnu rétoriku, ktorá z

¹LACLAU, E.: *Politics and Ideology in Marxist Theory*. London: New Left Books, 1979. 200 s. ISBN 78-09-0230-874-9

²DI TELLA, T. *Populism into the Twenty-first Century. Government and Opposition*. Oxford: Oxford University Press. 1997. s. 187 – 200

ich oponentov robí nemorálnych ľudí, pohŕdajúcich hodnotami a všetkým, čo (nás slušných) spája. Populizmus je plazivá cesta od demokracie k totalite.”

Z tohto názoru je evidentné, že populizmus nie je jav pozitívny, ale skôr negatívny. Politické potreby a záujmy, dosahované skôr pomocou emócií, urýchlených rozhodnutí a improvizovaní. Populizmus si vieme rozdeliť do troch oblastí, pomocou ktorých sa snažia získať moc, respektíve udržať moc. Prvá oblasť je oblasť médií - vystupovanie v politických reláciách, rozhovory do televíznych novín atď. Druhá oblasť sú PR – public-relation alebo po slovensky práca s verejnosťou. A posledná tretia oblasť sú stretnutia osobné – eventy, plesy, predvolebné kampane. Jednoznačne živým príkladom populizmu z dnešných dní je náš premiér Róbert Fico a jeho rozdávanie kvetov ženám na Medzinárodný deň žien práve v čase, keď sa veľká väčšina národa zhromažďovala na námestiach v dôsledku nespokojnosti s politickou situáciou na Slovensku.

Ide o marketing, produkt ponúkaný pre ľudí, občanov, cieľové skupiny ako politické kampane a politické reality show prostredníctvom masových médií. Podobne ako reklamy v televízii a letákoch.³

Politický marketing a jeho metódy sa stávajú stále prepracovanejšie a politické strany ho používajú čoraz viac na dosahovanie vlastného prospechu a získanie čo najväčšieho počtu voličov. Charakterizuje sa segmentáciou politického trhu, umiestnenie politického kandidáta alebo strany a v nastavení správnej stratégie.⁴ Populisti tiež vyberú cieľovú skupinu, hlavného záchrancu pred problémom, ktorý prednesie plán, ktorým všetkých ohromí. Ako môžeme teda rozlíšiť či ide o populizmus alebo o politický marketing? Ako vieme, že to nie sú len sľuby, ale reálne riešenie vzniknutej situácie? Odpoveď musíme hľadať za spôsobom riešenia. To znamená fakty, čísla, mená.⁵

Populizmus je spájaný najmä s demokraciou. Otázka však je, či je jeho prirodzenou súčasťou alebo záhubou. Vieme, že je používaný ako nástroj na získanie moci alebo uznania. Ale nevieme, či je tento spôsob manipulácie ešte stále demokratický.

³GÁL, F.: *Populizmus*. [online]. fedorgal.cz, 22. 12. 2007. [cit. 2018-02-14]. Dostupné na: <http://www.fedorgal.cz/blog/index.php/index.php?itemid=79>

⁴*Politický marketing*. [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné na internete: <http://politickymarketing.com/glossary/politicky-marketing>

⁵PITLÍK, V.: *Fenomén populizmu v kontexte parlamentných volieb do NR SR 2012*. [online]. [cit. 2018-02-14]. Dostupné na internete: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Olostiak4/subor/Pitlik.pdf>

1.1 Manipulácia

Žijeme vo svete, kde sa môžeme slobodne rozhodovať. Avšak podvedome si uvedomujeme, že sme ovplyvňovaní z každej strany. Táto manipulácia s ľudskou myslou a rozhodovaním je veľmi spoločensky nebezpečná. Tých, ktorých sme si zvolili, ale aj tí, ktorí sú vplyvní na základe iných skutočností, napríklad finančná zabezpečenosť, vlastníci mediálnych portálov, majitelia korporácií, konglomerátov a investičných spoločností. Kontakty na vysokých miestach majú veľkú moc. Táto moc je práve nebezpečná, pretože nerozhodujú len o tom, aký bude rozpočet na budúci rok alebo aká diaľnica sa postaví. Rozhodujú aj o veľmi dôležitých veciach. Majú priestor na rozhodovanie, či krajina pôjde alebo nepôjde do vojny alebo na stranu ktorej krajiny sa pridá. Dokážu nás presvedčiť, aby sme si ich zvolili na základe manipulácie, či už pomocou médií, kampaní, kde sa rozdáva sľuby tak ako darčkové predmety. Hlavným cieľom je nechať si priestor aj na svoje záujmy. Rozhodovanie je väčšinou v prospech týchto ľudí. Majú z toho finančné, politické, ale aj iné benefity.

Rozpoznať psychickú manipuláciu je zložitý proces. Nájst' hranicu medzi manipuláciou a iným druhom komunikácie môže byť pre niekoho nemožné. Hranica medzi nimi je niekedy minimálna. Pravidlom sa stáva, že ten čo tvrdí, že manipulácia na nás číha z každej strany sa práve snaží odpútať pozornosť od svojej manipulačnej činnosti. Nesmieme si však mýliť dva pojmy, ktoré v mnohých odborných článkoch nájdeme ako totožné. Je to psychická manipulácia a vymývanie mozgu tzv. „brainwashing“. Vymývanie mozgu je spojené s nátlakom a donútením, či už fyzickým alebo psychickým, ktorý si vieme uvedomiť. Manipuláciu v podstate nevnímame ako niečo zlé, skôr niečo čo nám pomáha rozhodnúť sa a ukazuje nám smer.

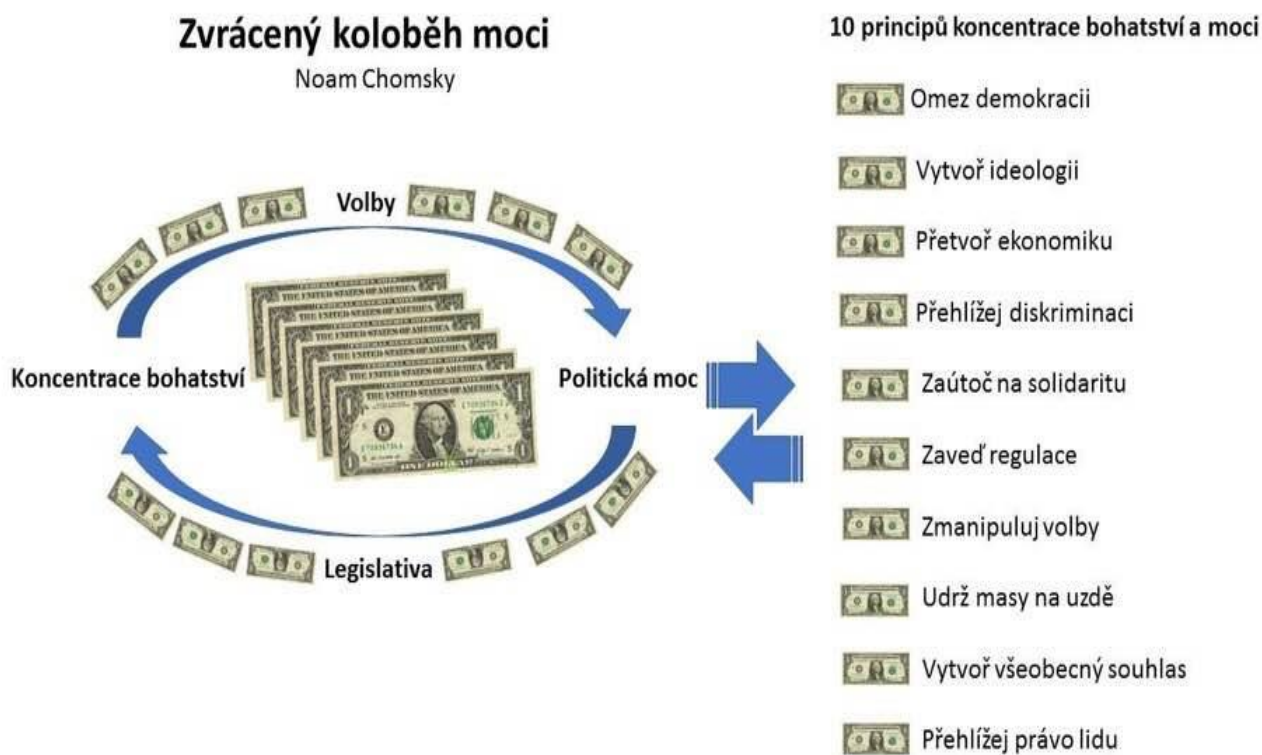
Zakladateľ mediológie Marshall McLuhan poznamenáva : „*Tyran dnes nevládne palicou alebo päšťou, ale v prezlečení za prieskumníka trhu vedie svoje stádo cestami úžitku a pohodlia.*“

Manipuláciu v politike vieme nájsť v rozhodnutiach, summitoch, parlamentných rokovaniach, kampaniach a sľuboch. Hlavným momentom, kedy sa dá najviac vecí zmeniť v psychike ľudí sú predvolebné kampane. Politici vedia, čo chcú voliči počuť a čo im povedať, aby si ich získali. Zvýšenie plátov, zníženie cien energií, bezplatná doprava, rozšírenie možností pracovných miest. Skutočnosťou však sú len slová a žiadne skutky.⁶

V nasledujúcom obrázku odprezentujeme kolobeh získania a udržania si moci podľa N. Chomského, ktorý je často využívaný ako priama metóda vládnutia. (Obrázok č.1)

⁶ORBANOVA, E.: *Psychická manipulácia a súčasnosť*. [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné na internete: <http://www.nocka.sk/socialna-prevencia/bulletin-psychickamanipulacia>

Obrázok č. 1: Zvrátený kolobeh moci

Zdroj: CHOMSKY, N.: Zvrátený koloběh moci . Dostupné na internete:
<https://uloz.to/!BL1RVj7rSMao/noam-chomsky-zvraceny-kolobeh-moci-jpg>

1.2 Demokracia a populizmus

Demokracia- staroveký politický termín a znamená vládu ľudu v klasických Aténach.⁷ Jej synonymum môžeme hľadať v slove sloboda.

„Forma spoločenského a politického usporiadania, kde každý jedinec je pánom svojho vlastného osudu i osudu celého spoločenstva a v ktorom sloboda jedného človeka končí tam, kde začína sloboda druhého. Demokracia, ktorá sa snaží skĺbiť slobodu a rovnosť je politický ideál, ktorý spočíva na konkrétnych princípoch, ktoré sa málokedy dodržujú všetky.“⁸

⁷MILLER, D. – COLEMANOVA, J. a kol.: *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. Brno: Barrister&principal, 2003, 581 s. ISBN 8085947560.

⁸ECHAUDEMAISON, Claude-Daniele a kol.: *Slovník ekonomie a sociálních věd*. 1. vyd. Praha : E.W.A, 1995. 419 s. ISBN 80-85764-13-X

Demokracia sa delí na priamu a nepriamu. Priama demokracia, kde sa občania priamo zúčastňujú na hlasovaní, už skoro nepoznáme. Najbližšie má k tomu Švajčiarsko, ktoré pravidelne vypisuje referendá a občania vyjadrujú svoj názor. V nepriamej demokracii občania volia svojich zástupcov, ktorý potom zastupujú vôľu ľudu. Práve v tomto type demokracie je priestor pre populizmus.

Demokracia sa opiera o princípy rovnosti, slobody slova, väčšinového prístupu a politickej pluralite. A práve na týchto princípoch stavia aj populistická politika.

Hlavným problémom dnešných dní nie je ani tak v populistickej stratégii politikov získať moc pomocou sľubov, ale v nedostatku ľudí s kritickým uvažovaním. Úbytok občanov so slobodným myslením má za následok paradoxne dlhodobá demokracia a stým súvisiace klesajúce hodnoty a zodpovednosť. Doma alebo v spoločnosti známych sa vymieňajú názory, ale v momente, keď príde čas rozhodnúť sa, zvolíme sľúbenú istotu pred zmenou a „to správne“ pred vlastným názorom.⁹

1.3 Typológia populizmu

Podľa Laclau , ktorý definuje koncepciu do štyroch skupín.

Prvá skupina- POPULIZMUS AKO PREJAV SKUPINY (HNUTIE)

Napríklad národníci v Rusku, ktorí sa snažili vynechať kapitalistickú etapu vývoja presadzovaním roľníckych hodnôt.

V Spojených štátoch amerických to boli farmári proti urbanizácii a veľkým nadnárodným firmám.

Druhá skupina - TEORETICKÝ NIHILIZMUS

Ide o teóriu, že termínu populizmus chýba obsahová stránka, čiže nie je možné poznať pravdu. Takýto termín by sa mal úplne odstrániť zo slovníkov sociálnych vied.

Tretia skupina- POPULIZMUS AKO IDEOLÓGIA

Vyznačuje sa dôrazom na občanov, ale nie na spoločenské triedy a vyjadruje negatívny postoj k bežným politikom.

⁹GÁL, F.: Populizmus [online]. fedorgal.cz, 22. 12. 2007. [cit. 2018-03-07]. Dostupné na: <http://www.fedorgal.cz/blog/index.php/index.php?itemid=79>

Štvrtá skupina – FUNKCIONALISTICKÁ KONCEPCIA POPULIZMU

Jav, ktorý je výsledkom nerovnomerného priebehu z tradičnej do priemyselnej spoločnosti.¹⁰

Margaret Canovan rozdelila populizmus na politický a agrárny. Tie sa ďalej delia na podkategórie podľa historických a geografických aspektov.

AGRÁRNY :

farmári - roľníci – inteligencia

Pre tieto tri triedy agrárneho populizmu je spoločné, že sa opierajú o ideológiu a vytvárajú jednotné hnutia.

POLITICKÝ:

1. **populistická diktatúra** - Perónizmus v Argentíne, ktoré bolo národným hnutím, diktátorským režimom a tak povediac treťou cestou medzi kapitalizmom a socializmom.
2. **populistickú demokraciu**– Canovan uvádza Švajčiarsko, pretože využíva prvky priamej demokracie, ale zároveň odcudzuje vysoko postavených politikov, ktorí zneužívajú svoju moc na osobné ciele.
3. **reakcionársky populizmus**– Je hnutie White-Backlash a guvernér Alabamy Georgen Wallace, ktorý nechcel udeliť rovnaké práva pre Afroameričanov.
4. **neideologický populizmus politikov** – Snaha vytvoriť koalíciu a oslovovať najmä ľud. Príkladom môže byť rakúsky politik Jörg Haider , známy svojím populizmom a sympatiami k extrémnej pravici.

Canovan avšak tvrdí, že nie každá udalosť sa dá priradiť presne do jednej triedy. Pri populizme sa nedajú s presnosťou určiť univerzálne kritériá ako napríklad pri iných ideológiách.¹¹

Paul Taggart zdefinoval charakteristické a univerzálne znaky.

- Prikrášený spôsob spolupatričnosti.
- Rôznorodosť politických smerov.

¹⁰LACLAU, E.: *Politics and Ideology in Marxist Theory*. London: New Left Books, 1979. 200 s. ISBN 78-09-0230-874-9

¹¹CANOVAN, M. : *'People', Politicians and Populism. Government and Opposition*, 19. vyd. 1984 (3), 327 s.

- Začína svoju existenciu pri krízovom stave.
- Snaha dosiahnuť nový spôsob politiky avšak len na krátke obdobie.
- Charakteristický je tým, že sa vie okamžite asimilovať aktuálnej situácií.
- Objavujú sa skôr emočné prvky ako racionálne.
- Kritika inej formy vlády alebo inej politiky.¹²

1.4 Jazyk politikov

Je historicky dané, že jazyk je neoddeliteľnou a najdôležitejšou súčasťou politiky.

Podľa názoru Josefa Kleina (2010) „*politickí aktéri využívajú jazyk na verejnosti ako nástroj vykonávania moci alebo ako prostriedok na legitimáciu svojho mocenského nároku, a to tým, že vytvárajú inštitucionálne špecifické texty a prejavy, vedú politické diskusie a vlastné vystúpenia prezentujú prostredníctvom médií a pri všetkých možných príležitostiach využívajú na prezentovanie svojho názoru rôzne pojmy, argumenty, slogany a apely*“.

Termín jazyk politikov by sme mali rozšíriť taktiež na jazyk diplomatov, pracovníkov styku s verejnosťou, verejnej správy a v neposlednom rade novinári a moderátori, ktorí sa venujú politickým témam, pretože aj oni sa podieľajú na jeho formovaní. Komunikačný kanál v demokracii je obojstranný, takže sú samozrejmosťou reakcie verejnosti.

Jeden z tvorcov nemeckej politickej lingvistiky Armin Burkhardt (1996) rozlišuje 4 oblasti politického jazyka.

Hovorenie o politike- Podľa Burkhardta (1996) tento pojem zahrňuje osobné až formálne rozhovory a diskusie o politike. Očakávame, že sa využívajú pojmy, metafory, ktoré sú typické len pre politiku.

Politický jazyk médií – Stelesňuje komunikáciu médií, ako sa prihovárajú čitateľom. V súčasnej dobe sa v médiách nevyjadrujú len žurnalisti, ale aj politológovia, sociológovia, historici. Nehovoriac o tom, že v nich vyjadrujú názory aj ľudia bez vzdelania, len aby zvýšili čísla sledovanosti a čitateľov. Príkladom môže byť pojem „mečiarizmus“.

Jazyk politiky –Rozdeľujeme ho medzi vnútornú komunikáciu, keď sú recipienti

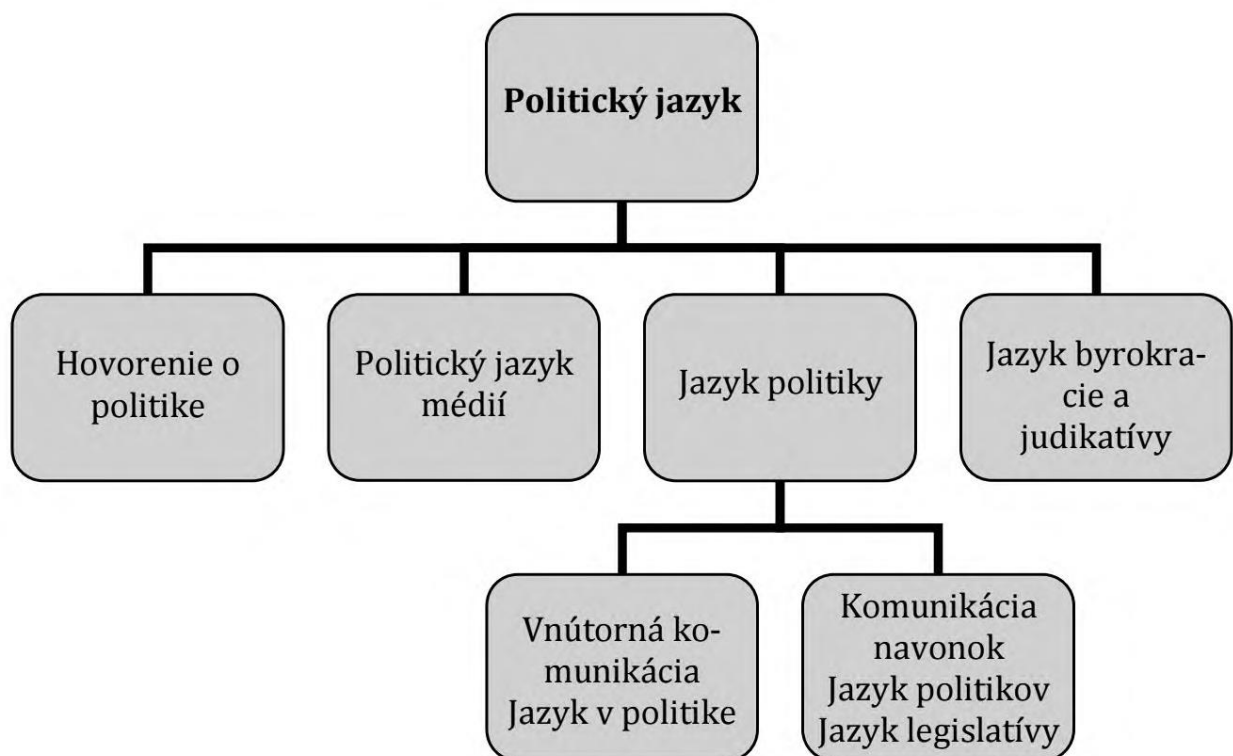
¹²TAGGART, P.: *The Populist Turn in Politics of the New Europe, 8th Biannual International Conference of the European Union Studies Association conference*. [online]. Nashville, 2003, 20 s. [cit. 2018-03-10]. Dostupné na internete: <http://aei.pitt.edu/2962/1/165.pdf>

politických rozhovorov ďalší politici (stranícke schôdze, zasadnutia parlamentných výborov alebo rady vládnych strán) . Pre tento typ komunikácie je typický vysoký stupeň odbornosti.

Druhou časťou je komunikácia navonok, prostredníctvom ktorej politici zdieľajú svoje posolstvá občanom. Zameriava sa najmä na presvedčanie verejnosti.

Jazyk byrokracie a judikatívy– Môžeme v ňom hľadať podobnosť s jazykom legislatívy.
(Obrázok č. 2)

Obrázok č.2: Schéma politického jazyka

Zdroj: ŠTEFANČÍK, R. – DULEBOVÁ, I.: *Jazyk a politika. Jazyk politiky v konfliktnej štruktúre spoločnosti*. [online]. Bratislava : Ekonóm. 2017, 194 s. [cit. 2018-03-13]. ISBN 978-80-225-4414-6. Dostupné na internete:

<https://books.google.sk/books?id=mjs4DwAAQBAJ&pg=PA17&lpg=PA17&dq=presvied%C4%8Danie+v+politike&source=bl&ots=N5pmISKbYX&sig=qWqkuVLJVhtBDi484Kmn2GB03bI&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjG9Y383MrZAhUBbVAKHapxAsAQ6AEINDAB#v=onepage&q&f=false> Schéma prebratá od Kercher 2011, inšpirované od Burkhardt 1996.

Najvýznamnejšia funkcia jazyka politikov je persuázia. Persuázia je schopnosť ovplyvňovať názor druhých s použitím lingvistických nástrojov.¹³

1.5 Média a styk s verejnosťou

15. storočie a Guttenbergov vynález. Kníhtlač sa stala hlavným hnacím motorom na rozvoj toku informácií.

„Masové médium je prostriedok komunikácie, ktorého všetky komunikačné aktivity (produkcia a šírenie verejne dostupných obsahov) sa dejú v inštitucionalizovanej podobe a organizačne a technologicky vyhovujú procesu masovej komunikácie.

Fungujú ako prostriedky prenosu obsahov od komunikátora k adresátovi, pričom komunikátor je komplexná organizácia zamestnávajúca profesionálnych komunikátorov a používa špecializované technológie na výrobu vysoko štandardizovaných obsahov určených pre rozsiahle, nesúrodé a disperzné publikum. Masové média sa členia na: 1. tlačené; 2. elektronické; 3. nové médiá.“¹⁴

Médiá sú dôležitý zdroj podávania informácií, samozrejme v súčasnosti už nie jediný. Internet spôsobil v komunikácii revolúciu, aj v tej politickej. Dal možnosť reagovať na zverejnené informácie prostredníctvom diskusných fór, blogov, videonahrávok, komentárov. Ľudia sa môžu slobodne vyjadrovať k témam a problémom súčasnosti. Naskytl sa tak aj priestor na rýchle šírenie klamlivých skutočností, poloprávd, nezmyslov.¹⁵

¹³ŠTEFANČÍK, R. – DULEBOVÁ, I.: *Jazyk a politika. Jazyk politiky v konfliktnej štruktúre spoločnosti*. [online]. Bratislava : Ekonóm. 2017, 194 s. [cit. 2018-03-13]. ISBN 978-80-225-4414-6. Dostupné na internete:

<https://books.google.sk/books?id=mjs4DwAAQBAJ&pg=PA17&lpg=PA17&dq=presvied%C4%8Danie+v+politike&source=bl&ots=N5pmISKbYX&sig=qWqkuVLJVhtBDi484Kmn2GB03bI&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjG9Y383MrZAhUBbVAKHapxAsAQ6AEINDAB#v=onepage&q&f=false>

¹⁴Masové médium. [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné na internete: <http://medialnavychova.sk/masove-medium/>

¹⁵ŠTEFANČÍK, R. – DULEBOVÁ, I.: *Jazyk a politika. Jazyk politiky v konfliktnej štruktúre spoločnosti*. [online]. Bratislava : Ekonóm. 2017, 194 s. [cit. 2018-03-17]. ISBN 978-80-225-4414-6. Dostupné na internete:

<https://books.google.sk/books?id=mjs4DwAAQBAJ&pg=PA17&lpg=PA17&dq=presvied%C4%8Danie+v+politike&source=bl&ots=N5pmISKbYX&sig=qWqkuVLJVhtBDi484Kmn2GB03bI&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjG9Y383MrZAhUBbVAKHapxAsAQ6AEINDAB#v=onepage&q&f=false>

Každý z mediálnych kanálov je denne v našom zrakovom poli. Niekedy cielene a niekedy podvedome vnímame, čo nás obklopuje, čo nám ponúkajú, čo nám radia, čo chcú, aby sme vedeli a videli.

Mali by sme si uvedomiť ako pracuje mediálny priemysel. Snaha kontroly verejnosti a zatlačania na okraj a niekedy až vnucovanie názorov, služieb a produktov. Všímať si náznaky ako média uverejňujú informácie. Údaje, fotky, informácie sa až po dôslednej kontrole a úprave objavujú na verejnosti. Vedia pracovať s titulkami, s obsahom, ale aj s umiestnením fotografií.¹⁶

Rozvoj tlače sa spája na Slovensku s 19. storočím a priemyselnou revolúciou. Tlačená forma informácií má až do dnešných dní veľký význam. Aj s príchodom internetu má svoje miesto v spoločnosti a zostávajú základným pilierom. Ľudia majú radi, keď majú niečo čierne na bielom. Zo všetkých médií majú najmenšiu šancu manipulácie a opráv, a aj preto ostávajú autoritatívne a prezentujú sa snahou ostať reprezentatívne. Zohrávajú veľkú úlohu vo voľbách, a preto sa nedá povedať, že nedisponujú prvkami manipulácie.

Do konfliktu sa nám dostáva tlač. Tlač ako súper. Od začiatku boli noviny vo svojej podstate súperom vládnucej triedy a stáli na strane občanov. Postupom času sa tlač stala komerčnou. Tlač sa stala závislá na príjmoch z reklám firiem, ktoré sa zameriavajú na dosahovanie zisku. Momentálne vstupuje do popredia politická tlač, kde sa noviny využívajú ako nástroj na presadzovanie straníckych názorov, záujmov a propagandy.¹⁷

O rastúcom význame a uplatňovaní moci v médiách hovorí aj spisovateľ Denis McQuail vo svojom diele- *Úvod do teórie masovej komunikácie* (1999).

Potenciál médií uplatňovať moc :

- priťahujú a usmerňujú pozornosť verejnosti
- majú vplyv na zmenu názorov
- ovplyvňujú správanie jednotlivcov a skupín
- upravujú výklad reality a zapožičiavajú si status a legitimitu
- rýchlo a obsírne informujú¹⁸

Pracovník pre styk s verejnosťou je hovorca. Hovorca tlmočí názory, postoje a stanoviská zastupovanej organizácie alebo orgánu k vzniknutým skutočnostiam alebo nepriaznivým

¹⁶CHOMSKY, N.: *Tvorba súhlasu*. [online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné na internete:

<http://www.kruhzivota.sk/tvorba-suhlasu-noam-chomsky>

¹⁷MCQUAIL, D.: *Úvod do teórie masovej komunikácie..* 2.vyd. Praha: Portál, 2009, 640 s. ISBN: 978-80-7367-574-5.

¹⁸MCQUAIL, D.: *Úvod do teórie masovej komunikácie..* 2.vyd. Praha: Portál, 2009, 640 s. ISBN: 978-80-7367-574-5.

udalostiam. Jeho povinnosťou je hájiť záujmy a postavenie svojej politickej strany, orgánu, organizácie alebo osoby.¹⁹

Väčšinou sa vyhýba konkrétnemu vysvetleniu udalosti, pretože aj v neprijemných situáciách musí obhajovať dobré meno svojho nadriadeného. Musí byť dobrý rečník, aby nepovedal niečo, čo môže byť neskôr použité proti nemu a proti inštitúcií, ktorú zastupuje. Aj v tomto prípade sú použité prvky manipulácie, či už v televízií alebo v tlači.

Potrebuje udržať situáciu a nedostať sa do problému, a tak musí aj ostatných prinútiť myslieť si, že je všetko v poriadku. Pri vyjadreniach očakávame objasnenie danej skutočnosti avšak po výstupe hovorca zistíme, že sme sa nedozvedeli vlastne nič nové a nedostali sme uspokojujúcu odpoveď.

1.6 Hlavné techniky manipulácie v médiách

V médiách vieme rozoznať tieto typy manipulácie.

Vytrhávanie z kontextu – zmeníme poradie informácií alebo použijeme len určitú časť, ktorá nám bude vyhovovať.

Falšovanie a montáže – objavuje sa najmä v prípade fotografií, ktoré sa v editori dokážu upravovať podľa predstáv. Z toho vyplýva, že nie vždy daná fotografia zobrazuje skutočnosť.

Nálepkovanie – pozitívne alebo negatívne hodnotenie a názor, ktorý si ľudia môžu prisvojiť, pretože to zadefinovali ako dobrú alebo zlú správu.

Dvojitá reč – naopak práve táto technika dokáže použitím správnych slov spraviť z problému len bežnú vec. Napríklad zefektívnenie produkcie – znižovanie kapacít – prepúšťanie.

Limitovanie času – hostia v reláciách majú len krátky čas a väčšinou nedostatočný na zodpovedanie kladených otázok. Takýto limit obmedzuje možnosť, že zvýši čas na ďalšie nevhodné otázky.²⁰

¹⁹Hovorca. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné na internete: <https://www.istp.sk/export-pozicie/100229/hovorca>

²⁰Techniky manipulácie.[online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné na internete: <http://www.dtlo.sk/najznamejsie-techniky-medialnej-manipulacie/>

1.7 Techniky manipulácie v písomnej forme

Technologický a remeselný vývoj sa premietol nielen do fungovania tradičných typov médií (tlač, rozhlas, televízia), ale stanovili sa tiež pravidlá pre nový typ žurnalistiky – online žurnalistiku. V tejto časti práce sa zameriame na trendy a pravidlá, ktoré ovplyvňujú modernú online žurnalistiku, ktoré majú za následok názory čitateľov.

1. vychádzať z pravidiel tradičnej žurnalistiky – overovanie informácií, dostatočný počet zdrojov, vyváženosť, štruktúra, nahrat' alebo natočiť príspevok, dodržiavanie zákona a etických princípov

2. využívať potenciál publikovania na internete – je potrebné využívať možnosti, ktoré internet prináša ako najrýchlejší, neobmedzený priestor a interakciu

3. dobre napísať text – najdôležitejší je názov

Je to prvá vec a niekedy aj posledná, ktorú si čitateľ prečíta. A rozhoduje o tom, či čitateľa priláka a bude ďalej pokračovať v čítaní. Štruktúra textov v online článkoch má často podobu obrátenej pyramídy. Obsah musí byť krátky a výstižný, bez zbytočného naťahovania prejsť priamo k veci.

4. prispôbiť formu online médiu – napríklad využívanie hypertextových linkov, ktoré odkazujú na ďalšie články

5. zvoliť vhodný žáner textu – určuje sa podľa témy, ktorej sa budeme venovať, napríklad spravodajstvo alebo online rozhovor

Veľmi vplyvným modelom mediálnej komunikácie sa stali aj 4 teórie tlače. Sú to teoretické východiská, ktoré nám vedia priblížiť vzťah medzi médiami a politikou. Každá teória odráža iný spoločenský systém a inú funkciu, ktorú v danom systéme zohrávajú médiá. (Siebert et al., 1963- Four theories of the press).²¹

1. Autoritatívna teória – historicky najstaršia teória, v ktorej médiá pôsobili ako nástroj moci. Využívala selekciu informácií, to znamená, že médiá neboli dozorný orgán politiky, ale práve naopak prostriedok jej vykonávania.

²¹ČURČÍK, Jaroslav a kol.: *Nové trendy v mediách I*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 123 s. ISBN 978-80-210-5825-5

2. **Libertariánska teória-** v tejto teórii už nie sú médiá pod vplyvom, ale sú nezávislé od štátnej moci. Stávajú sa sprostredkovateľom informácií verejnosti. Občania by si na základe informácií, ktoré si prečítajú, mali vytvoriť vlastný názor.
3. **Teória sociálnej zodpovednosti-** najmladšia teória, ktorá súvisí s vývojom a zmenami v médiách aj v spoločnosti ako je napríklad duševné vlastníctvo. Obsahy sa začali venovať najmä na uspokojovanie nás, čo znamená zábavným priemyslom, pretože ten má úspech u väčšiny. Médiá ponúkajú jednoliate obsahy, a z toho dôvodu je opäť nutný zásah štátnej moci, aby sa nestratila vyváženosť.
4. **Sovietska teória-** vychádza z autoritatívnej teórie. Vznikla v Sovietskom zväze a rozšírila sa do celého sveta. Podstata je v pravde. Publikovaná ja taká pravda, akú ju definuje centrálna moc.²²

²²SIEBERT, Fred S. PETERSON, Theodore. *Four theories of the press: the authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do*. 13. pr. Urbana: University of Illinois Press. ISBN 02-527-2421-6.

2 Metodológia výskumu

V práci sa čitateľ detailne oboznámi nielen s populizmom a teoretickým vnímaním tohto pojmu, ale aj s praktickou ukážkou v skutočnom svete slovenskej politiky.

Náš výskum pozostáva z dvoch častí. Obsahovej analýzy článkov na internetovej stránke denníka SME. Snažili sme sa pomocou tejto analýzy vyhľadať a identifikovať znaky populizmu. Zamerali sme pozornosť na stanoviská hlavných aktérov, ktorí vystupovali v článkoch. Pomocou zadefinovania hlavných otázok sme vedeli presnejšie a prehľadnejšie vyhľadávať znaky populizmu. Obsahovou analýzou článkov sme určili okruhy, ktorým sme venovali našu pozornosť. Zároveň pomocou tejto kvantitatívnej obsahovej analýzy sme mohli prejsť na ďalší stupeň a druhú časť výskumu a to kvalitatívnu diskurzívnu analýzu.

Stručnou charakteristikou sme sa zorientovali v probléme a kvantifikáciou vyčíslili počet článkov danej problematiky, ktorej sa venoval denník Sme v roku 2017. Vybrali sme tie najčastejšie a najuniverzálnejšie odpovede, ktoré spĺňali znaky populizmu. Následne ich vkladali do tabuľky a zoradili podľa najpoužívanejších fráz po najmenej používané.

2.1 Téma a cieľ výskumu

Témou nášho výskumu bolo skúmanie populistického správania sa na politickej scéne Slovenskej republiky, konkrétne hlavných káuz politických predstaviteľov za rok 2017. Označenie za populistu prináša so sebou aj istý status. Naším zameraním sa na populistické udalosti minulého roku sme uviedli pár reálnych príkladov z praxe využívania populizmu. V našom výskume sme sa zaoberali aj tým, do akej miery politici využívali osvedčené frázy, moc svojej kompetencie alebo odvolanie sa na hovorcu. Ako rozdielne, ale pritom s rovnakým výsledkom vedeli komentovať a odpovedať na otázky novinárov.

Cieľom práce a stým spojeného výskumu je analyzovať pomocou teoreticko-empirickej metódy populizmus v zadefinovanom období. V nasledujúcej časti tejto práce sme venovali pozornosť vzťahu médií a politiky. Poukázali na existenciu tohto pojmu v politickej komunikácii na scéne slovenskej politiky. Odprezentovali dopad populistickej politiky prezentovanej v médiách a stručnú charakteristiku vybraných udalostí za rok 2017, ktoré mali spolu s ostatnými vývojovými trendami vplyv na pravdepodobnosť vzniku politického škandálu. Vo výskume sme snažili upriamiť pozornosť na opakované frázy, ktoré determinujú správanie ako populistické.

Avšak nemôže nazvať za populistu každého politika alebo politickú stranu, ktorá predstúpi pred dav a snaží sa pomocou dopredu pripraveného prejavu osloviť svojich poslucháčov. Vieme ich ale označiť ako populisticky orientovaných a to na základe ich techník a taktík, ktoré využívajú pri svojom oslovovaní verejnosti. Práve tieto taktiky ako sú odbočovanie od hlavných problémov a od poskytnutia odpovede, využívanie nelegálnych praktík na očistenie svojej osoby alebo vyvolávanie umelo skonštruovaných káuz, budeme vyhľadávať v praktickej časti našej práce.

2.2 Výskumné obdobie, výskumné otázky a vzorka

Ako výskumné obdobie sme si vybrali rok 2017. Vybrali sme si ho, pretože ho považujeme ako stále aktuálne, a mnoho hlavných udalostí ešte stále nie sú uzavreté, takže majú pokračovanie až do súčasnosti. Aj keď vieme, že je to veľmi široké časové rozpätie, venovali sme sa témam, ktoré v istej miere tento rok ovplyvnili.

Na obsahovú analýzu sme si určili tieto otázky, ktoré nám pomôžu orientovať sa článkoch.

1. V akej miere sú v stanoviskách dotknutých osôb použité prvky populizmu?
2. Sú v danej kauze znaky populizmu ?
3. Ako často a do akej miery sa portál venoval danej téme?
4. Aké najčastejšie odpovede používali politici pri kladených otázkach ?

Našu vzorku tvoria články na internetovom portáli časopisu SME. Tie články , ktoré sa priamo venovali témam, ktoré sme si definovali ako hlavné kauzy pre rok 2017 a predovšetkým tie články, kde zainteresované osoby vyjadrujú svoje stanovisko.

3 Obsahová analýza najväčších káuz za rok 2017

Definovali sme si populizmus v politike ako veľmi často používaný termín. V praxi nepredstavuje pozitívne ohlasy, ale práve naopak je považovaný za negatívny pojem. Je spájaný najmä ako synonymum pre zavádzanie, odvracanie od skutočných problémov, skompromitovanie oponentov, zmanipulovanie voličov alebo poukázanie na nekompetentnosť niektorých politických subjektov.

Pomocou stručnej charakteristiky hlavných udalostí, tém a káuz za rok 2017, sme hľadali prvky populizmu vo verejnom diskurze. Využitím metódy obsahovej analýzy médií sme sa orientovali na hľadanie výskytu prejavu populizmu. Upriamili sme pozornosť na obsahovú časť článkov, ktoré sme si určili ako najhlavnejšie.

Zo všetkých preskúmaných článkov sme vybrali tie, ktoré obsahujú vyjadrenia, ktoré môžeme spájať s aktívnym použitím populizmu v praxi. Kvantitatívne sme kategorizovali správanie politikov a zosumarizovali počet článkov, ktoré sa venovali danej téme a aké hlavné a podobné črty sme v nich mohli nájsť. Ako politici reagovali na skutočnosti, ako odpovedali, ako odbočovali od témy alebo naopak vôbec neodpovedali a zamlčovali sa.

V teoretickej časti sme značnú časť venovali aj manipulácií v médiách ako aj jazyku politikov, pretože sme to považovali za neoddeliteľnú súčasť populizmu a to najmä v jeho reálnej podobe.

Výber nášho portálu bol na základe mnohých aspektov, ako sú vierohodnosť, vplyv, aktuálnosť, počet čitateľov, návštevnosť, dostupnosť a zameranie. Z uvedených kritérií sme vybrali slovenský denník SME. Sme je jeden z najvýznamnejších denníkov na Slovensku. Jeho pôsobenie na slovenskej mediálnej scéne sa datuje od roku 1993, na základe protestu časti redakcie denníka s názvom Smena, pretože vláda chcela zasahovať do jeho činnosti. Zakladajúcim šéfredaktorom bol Karol Ježík. Venuje sa najmä spravodajstvu a témam, ktoré v značnej miere ovplyvňujú život ľudí. Vydáva ho vydavateľstvo Petit Pressa aktuálne ho zaradujeme k najpredávanejším na Slovensku. Konkrétne obhaja 3. miesto. Môžeme ho vyhľadávať a čítať aj v on-line podobe na portáli sme.sk. Čitatelia si ho musia predplatiť, pretože niektoré články sú spoplatnené.

Každý článok bude pre nás predstavovať jednu analytickú jednotku. V článkoch sme si všimli správanie politikov a prvky populizmu. Ako sa vládna strana snaží vyriešiť, zakryť

alebo neriešiť problém. Populizmus patrí medzi aktívny nástroj politiky a Slovenská republika nie je výnimkou.

Využívanie tohto politického nástroja nám determinuje niekoľko podobných čŕt. Vyšpecifikovali sme kategorické správanie, ktoré je typické pre komunikáciu s médiami. Každú z vybraných tém krátko charakterizovali a ďalej hľadali to správanie, ktoré nám poukazuje na existenciu populizmu. Hľadali opakujúce sa, nacvičené a dopredu dohodnuté formulky. Príkladom nám môžu byť slovné spojenia ako nebudem sa k tomu vyjadrovať, je to v štádiu riešenia, kontaktujte môjho hovorca, nemôžem vám zatiaľ poskytnúť žiadne informácie...atď.

3.1 Hlavné kauzy vo verejnom diskurze za rok 2017

1. Marián Kotleba – peňažné šeky chudobným rodinám
2. Kauza Plavčan a eurofondy na výskum
3. Exministra Pavla Ruska polícia obvinila z objednávky vraždy
4. Kauza Baštrnák – Róbert Kaliňák
5. Kauza Čistý deň- Ján Richter
6. Kapitán Andrej Danko

3.1.1 Kotleba –obvinenie pre prečin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd

Marián Kotleba ako predseda Ľudovej strany Naše Slovensko už v minulosti čelil mnohým obvineniam z extrémizmu. V marci 2017 vyvolal veľký rozruch s príspevkami pre 3 chudobné rodiny s chorými deťmi. Finančný príspevok bol v sume 1488 eur. Medializáciou tejto udalosti sa snažil zlepšiť si reputáciu, no hlbší význam týchto čísel nasvedčoval neonacistickej orientácii. Neonacizmus sa vyznačuje často populistickým programom. Pomôcť, zidealizovať sa, ale reprezentovať svoje ambície a ideológie. Číslo 88 predstavuje pozdrav smerovaný Hitlerovi. HH- „Heil Hitler“. H ako 8 písmeno abecedy. Číslo 14 vieme identifikovať ako 14 slov frázy v anglickom jazyku, ktorú opakujú neonacisti. We must secure the existence of our people and a future for white children. V preklade : „My musíme chrániť existenciu našich ľudí a budúcnosť bielych detí,“ David Lane.²³

Predseda strany popieral akékoľvek prepojenie a tvrdil, že išlo o čisto náhodnú situáciu. Avšak v októbri sa situácia zopakovala, keď daroval hokejovému klubu Veľký Krtíš príspevok v sume 1488 eur.²⁴

Vo svojich odpovediach sa snažil odpútať pozornosť a to tým, že rozprával o kauzách iných politikov alebo svojou rétorikou odbočoval od témy. Taktiež využíval protiútok ako svoju obranu a útočil tak aj na ostatných politikov. Považujeme ho za situačného politika, pretože sa dokáže prispôbiť každej situácii a postaviť sa na tú stranu, ktorá mu prinesie niečo pozitívne.

²³SME. [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné na internete: <https://domov.sme.sk/c/20626998/kotleba-podal-staznost-proti-obvineniu-v-suvistlosti-s-odovzdanim-sekov.html>

²⁴SME. [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné na internete: <https://domov.sme.sk/c/20672023/kotleba-opat-dotoval-sumou-1488-eur-tentoraz-dal-peniaze-na-hokej.html>

Počet článkov venujúcich sa tejto problematike za rok 2017 na webovej stránke internetového portálu denníka SME : 16

Tabuľka č. 1: Odpovede M. Kotlebu

OPAKUJÚCE SA FRÁZY	Použil	Nepoužil
ODMIETNUTIE VYJADRENIA		X
ĎAKUJEM ZA VAŠE OTÁZKY		X
ODVOLÁVANIE SA NA SVOJE KOMPETENCIE		X
PROCES EŠTE NIE JE UKONČENÝ		X
JE TO V ŠTÁDIU RIEŠENIA		X
NEVIEM SA K TOMU VYJADRIŤ, NEMÁM INFORMÁCIE		X
ODVOLANIE SA NA HOVORCU		X
ODVEDENIE POZORNOSTI	X	
PROTIÚTOK, HROZBA, VYHRÁŽANIE	X	
SĽUBY, PREŠETRENIE, VYRIEŠENIE V DOHĽADNEJ DOBE		X
SKUTOK SA NESTAL	X	
JE TO KLAMSTVO	X	
STOJÍM SI ZA TÝM	X	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa internetového portálu denníka Sme. Dostupné na internete:
<https://www.sme.sk>

3.1.2 Kauza Plavčan a eurofondy na výskum

Pochybnosti v pridelovaní eurofondov na výskum a vývoj pre firmy bez skúseností. Univerzitám na Slovensku ako ani Slovenskej Akadémii Vied neboli pridelené žiadne peniaze z takmer 300 miliónov eur. Peniaze dostali súkromné firmy, ktoré s výskumom nemajú žiadne skúsenosti. Peter Plavčan nakoniec odstúpil.²⁵

V jeho odpovediach sme najčastejšie zaznamenali odpoveď: „Ďakujem za vaše otázky.“ Touto odpoveďou ukončil rozhovor a ďalej nepokračoval v zodpovedaní otázok. Taktiež sa odvolával na svoje kompetencie a na to, že je tento problém v procese riešenia.

Počet článkov venujúcich sa tejto problematike za rok 2017 na webovej stránke internetového portálu denníka SME : 67

Tabuľka č.2 : Odpovede P. Plavčana

OPAKUJÚCE SA FRÁZY	Použil	Nepoužil
ODMIETNUTIE VYJADRENIA	X	
ĎAKUJEM ZA VAŠE OTÁZKY	X	
ODVOLÁVANIE SA NA SVOJE KOMPETENCIE	X	
PROCES EŠTE NIE JE UKONČENÝ	X	
JE TO V ŠTÁDIU RIEŠENIA	X	
NEVIEM SA K TOMU VYJADRIŤ, NEMÁM INFORMÁCIE		X
ODVOLANIE SA NA HOVORCU		X
ODVEDENIE POZORNOSTI		X
PROTIÚTOK, HROZBA, VYHRÁŽANIE		X
SĽUBY, PREŠETRENIE, VYRIEŠENIE V DOHĽADNEJ DOBE	X	
SKUTOK SA NESTAL		X
JE TO KLAMSTVO		X
STOJÍM SI ZA TÝM	X	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa internetového portálu denníka Sme. Dostupné na internete:

<https://www.sme.sk>

²⁵SME. [online]. [cit. 2018-04-05. Dostupné na internete: <https://domov.sme.sk/t/3645/kauza-plavcan-a-eurofondy>

3.1.3 Exministra Pavla Ruska polícia obvinila z objednávky vraždy

Pavla Ruska v októbri roku 2017 polícia obvinila z objednávky vraždy svojej bývalej spoločnice v Markíze Sylvie Volzovej. Podľa obvinenia bolo zrejmé, že bývalý minister hospodárstva a bývalý riaditeľ televízie Markíza Pavol Rusko v roku 1997 objednal likvidáciu Volzovej u mafiánskeho bossa Mikuláša Černáka. Dokončenie vraždy zmarilo zatknutie Mikuláša Černáka v roku 1997. Súd ho vzal do vyšetrovacej väzby. Z väzby ho prepustili 21. novembra. Naďalej je vyšetrovaný na slobode, nesmie opustiť krajinu a jeho pohyb je monitorovaný.²⁶

V jeho odpovediach sme zaznamenali neustále popieranie, že by s objednávkou mal niečo spoločné a taktiež odvádzať pozornosť od témy tým, že hral na city novinárom a to slovami, že ho už doma čaká rodina, ktorej určite nesmierne chýbal. Využívanie frázy je to v štádiu riešenia využil vo svojich odpovediach niekoľkokrát.

Počet článkov venujúcich sa tejto problematike za rok 2017 na webovej stránke internetového portálu denníka SME : 21

Tabuľka č.3: Odpovede P. Ruska

OPAKUJÚCE SA FRÁZY	Použil	Nepoužil
ODMIETNUTIE VYJADRENIA	X	
ĎAKUJEM ZA VAŠE OTÁZKY	X	
ODVOLÁVANIE SA NA SVOJE KOMPETENCIE		X
PROCES EŠTE NIE JE UKONČENÝ	X	
JE TO V ŠTÁDIU RIEŠENIA	X	
NEVIEM SA K TOMU VYJADRIŤ, NEMÁM INFORMÁCIE		X
ODVOLANIE SA NA HOVORCU		X
ODVEDENIE POZORNOSTI	X	
PROTIÚTOK, HROZBA, VYHRÁŽANIE		X
SĽUBY, PREŠETRENIE, VYRIEŠENIE V DOHLADNEJ DOBE	X	
SKUTOK SA NESTAL	X	
JE TO KLAMSTVO	X	
STOJÍM SI ZA TÝM	X	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa internetového portálu denníka Sme. Dostupné na internete:

<https://www.sme.sk>

²⁶SME. [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné na internete:

<https://domov.sme.sk/c/20727631/kauzy-sme-2017-exministra-ruska-policia-obvinila-z-objednavky-vrazdy.html>

3.1.4 Kauza Baštrnák – R. Kaliňák

Jednou z najväčších káuz za rok 2017, ktoré majú dosah aj do roku 2018 je kauza podnikateľa Ladislava Bašternáka. Firma L. Bašternáka kúpila sedem bytov v novostavbe Five Star residence za 12 miliónov eur. Firma si následne uplatnila vrátenie DPH v hodnote dvoch miliónov eur. Vratku DPH mu vyplatili aj napriek podozreniam, že bola nezákonná. Polícia Slovenskej republiky pod vedením vtedajšieho ministra vnútra Roberta Kaliňáka začala prešetrovať podozrenia.

Postupným vyšetrovaním sa zistilo prepojenie Róberta Kaliňáka s Ladislavom Bašternákom a to, že Kaliňák odkúpil od Bašternáka podiel v spoločnosti B.A. Haus.

R. Kaliňák priznal, že je akcionár v firme L. Bašternáka, ale kategoricky odmietal všetky obvinenia z nelegálneho príjmu alebo akéhokoľvek bližšieho vzťahu s L. Bašternákom.²⁷

Najčastejšou odpoveďou bola odpoveď, že o tom nemá informácie, nie je to pravda alebo protiútok a tým odvedenie pozornosti od svojej odpovede.

Počet článkov venujúcich sa tejto problematike za rok 2017 na webovej stránke internetového portálu denníka SME : 115

Tabuľka č.4: Odpovede R. Kaliňáka

OPAKUJÚCE SA FRÁZY	POUŽIL	NEPOUŽIL
ODMIETNUTIE VYJADRENIA	X	
ĎAKUJEM ZA VAŠE OTÁZKY		X
ODVOLÁVANIE SA NA SVOJE KOMPETENCIE		X
PROCES EŠTE NIE JE UKONČENÝ		X
JE TO V ŠTÁDIU RIEŠENIA		X
NEVIEM SA K TOMU VYJADRIŤ, NEMÁM INFORMÁCIE	X	
ODVOLANIE SA NA HOVORCU		X
ODVEDENIE POZORNOSTI	X	
PROTIÚTOK, HROZBA, VYHRÁŽANIE		
SEUBY, PREŠETRENIE, VYRIEŠENIE V DOHĽADNEJ DOBE		X
NIČ TAKÉ SA NESTALO	X	
JE TO KLAMSTVO	X	
STOJÍM SI ZA TÝM	X	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa internetového portálu denníka Sme. Dostupné na internete:

<https://www.sme.sk/>

²⁷ SME. [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné na internete:

<https://domov.sme.sk/c/20712494/policia-preskuma-majetok-pociatka-a-kalinaka-kvoli-transakciam-s-basternakom.html>

3.1.5 Čistý deň – Ján Richter

Čistý deň je resocializačné centrum v Galante. Kauza začala udalosťou na podozrenie, že terapeut mal sexuálne zneužiť nepľnoleté dievčatá. Polícia prípad prešetrovala, pretože už v minulých rokoch dostala podnety pre podozrenie zo zneužívania v resocializačnom zariadení. Akreditačná komisia podala návrh na zrušenie akreditácie pre Čistý deň.²⁸

V marci roku 2017 ministerstvo práce na čele s ministrom Jánom Richterom neodobralo akreditáciu so slovami, že sa nepreukázalo závažné porušenie zákona. Konali sa dva pokusy o odvolanie ministra Jána Richtera avšak neúspešne. V auguste roku 2017 polícia terapeuta obvinila a minister až následne nato odobral centru akreditáciu.²⁹

Minister vo svojich odpovediach trval na svojom stanovisku, že aj keď nastali pochybnosti a nedostatky, stále neboli také vážne, že by mali smerovať k odobratiu akreditácie. Tvrdením, že proces ešte nie je ukončený predlžoval obdobie a možnosti na vyvodenie dôsledkov.

Počet článkov venujúcich sa tejto problematike za rok 2017 na webovej stránke internetového portálu denníka SME : 81

Tabuľka č. 5: Odpovede J. Richtera

OPAKUJÚCE SA FRÁZY	POUŽIL	NEPOUŽIL
ODMIETNUTIE VYJADRENIA	X	
ĎAKUJEM ZA VAŠE OTÁZKY		X
ODVOLÁVANIE SA NA SVOJE KOMPETENCIE	X	
PROCES EŠTE NIE JE UKONČENÝ	X	
JE TO V ŠTÁDIU RIEŠENIA	X	
NEVIEM SA K TOMU VYJADRIŤ, NEMÁM INFORMÁCIE		X
ODVOLANIE SA NA HOVORCU	X	
ODVEDENIE POZORNOSTI		X
PROTIÚTOK, HROZBA, VYHRÁŽANIE		X
SEUBY, PREŠETRENIE, VYRIEŠENIE V DOHĽADNEJ DOBE	X	
NIČ TAKÉ SA NESTALO	X	
JE TO KLAMSTVO		X
STOJÍM SI ZA TÝM	X	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa internetového portálu denníka Sme. Dostupné na internete:

<https://www.sme.sk>

²⁸SME. [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné na internete: <https://domov.sme.sk/t/2797/kauza-cisty-den>

²⁹SME. [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné na internete: <https://domov.sme.sk/c/20643778/kondomy-vo-vrecku-aj-zvlastny-akademicky-titul-politicka-kariera-jana-richtera.html>

3.1.6 Udelenie hodnosti kapitán Andrejovi Dankovi

21. septembra 2016 minister obrany Peter Gajdoš udelil predsedovi parlamentu Andrejovi Dankovi hodnosť kapitána v zálohe. Aj keď sa táto kauza začala v roku 2016 mala vplyv na celý nasledujúci rok, a preto sme ju zaradili medzi populistické udalosti roku 2017. Andrej Danko v 90. rokoch absolvoval vojnu pod hodnosťou desiatnika. Aktuálne je kapitán. Občania aj politici z iných politických strán ho žiadali o vzdanie sa hodnosti, ktorú si právom nezaslúžil. Odmietol.³⁰

Pravdepodobná príčina tejto udalosti je len špekulácia, ale medzi populistické znaky sme si zahrnuli aj prekrývanie závažných problémov fiktívnymi a takto sa javí aj táto udalosť.

Odpovede pána Danka boli nekonkrétne a smerovali vždy len na obhajobu svojej osoby, nie k vysvetleniu vzniknutej situácie. Ako obranu využíval neustále odvolávanie sa na svoje kompetencie.

Počet článkov venujúcich sa tejto problematike za rok 2017 na webovej stránke internetového portálu denníka SME: 42

Tabuľka č.6: Odpovede A. Danka

OPAKUJÚCE SA FRÁZY	POUŽIL	NEPOUŽIL
ODMIETNUTIE VYJADRENIA		X
ĎAKUJEM ZA VAŠE OTÁZKY		X
ODVOLÁVANIE SA NA SVOJE KOMPETENCIE	X	
PROCES EŠTE NIE JE UKONČENÝ		X
JE TO V ŠTÁDIU RIEŠENIA		X
NEVIEM SA K TOMU VYJADRIŤ, NEMÁM INFORMÁCIE		X
ODVOLANIE SA NA HOVORCU		X
ODVEDENIE POZORNOSTI		X
PROTIÚTOK, HROZBA, VYHRÁŽANIE		X
SLUBY, PREŠETRENIE, VYRIEŠENIE V DOHLADNEJ DOBE		X
NIČ TAKÉ SA NESTALO		X
JE TO KLAMSTVO		X
STOJÍM SI ZA TÝM	X	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa internetového portálu denníka Sme. Dostupné na internete:

<https://www.sme.sk/>

³⁰SME. [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné na internete:

<https://domov.sme.sk/c/20437718/matovic-gajdos-s-dankom-napluli-vojakom-do-tvare-mali-by-sa-ospravedlnit.html>

3.1.7 Sumarizácia výsledkov

Tabuľka č.7: Odpovede

PORADIE	ODPOVEĎ	POČET
1.	STOJÍM SI ZA TÝM	5
2.	PROCES EŠTE NIE JE UKONČENÝ	4
	ODMIETNUTIE VYJADRENIA	4
	NIČ TAKÉ SA NESTALO	4
	JE TO V ŠTÁDIU RIEŠENIA	4
3.	ODVOLÁVANIE SA NA SVOJE KOMPETENCIE	3
	SEUBY, PREŠETRENIE, VYRIEŠENIE V DOHLADNEJ DOBE	3
	ODVEDENIE POZORNOSTI	3
	JE TO KLAMSTVO	3
4.	ĎAKUJEM ZA VAŠE OTÁZKY	2
	PROTIÚTOK, HROZBA, VYHRÁŽANIE	2
5.	ODVOLANIE SA NA HOVORCU	1
	NEVIEM SA K TOMU VYJADRIŤ, NEMÁM INFORMÁCIE	1

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa internetového portálu denníka Sme. Dostupné na internete:

<https://www.sme.sk/>

Výsledok, ktorý môžeme odsledovať mnou vytvorenej tabuľky nie je len postupnosť najviac používaných fráz alebo odpovedí. Dôvodom zoradenia a kvantitatívneho sčítania odpovedí je ten, že tieto odpovede skutočne používajú všetci bez výnimky. Sú to praktické odpovede, pretože sa snažia o to, aby už novinári neboli schopní sa pýtať ďalej. Aby uzavreli daný rozhovor a pokračovali v ďalej dohodnutej a pripravenej taktike. (Tabuľka č. 7)

Tabuľka č. 8: Počet článkov publikovaných za rok 2017 na internetovom portály denníka Sme.

Poradie	Názov	Počet článkov
1.	Kauza Baštrnák – Róbert Kaliňák	115
2.	Kauza Čistý deň- Ján Richter	81
3.	Kauza Plavčan a eurofondy na výskum	67
4.	Kapitán Andrej Danko	42
5.	Exministra Pavla Ruska polícia obvinila z objednávky vraždy	21
6.	Marián Kotleba – peňažné šeky chudobným rodinám	16

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa internetového portálu denníka Sme. Dostupné na internete:

<https://www.sme.sk/>

V tejto tabuľke môžeme vidieť počty článkov, ktorým sa venovali na online portáli denníka sme.sk. Najviac riešenou kauzou za rok 2017 bola práve kauza Baštrnák, ktorá neutíchla ani v roku 2018 a stále sa nájdu nové skutočnosti a noví zainteresovaní, ktorí predlžujú vyriešenie a objasnenie pravdy.

Druhou v poradí je kauza Čistý deň, v ktorej sa udialo toľko skutočností a boli do toho zatiahnutí toľkí politici, že podľa nášho názoru sa nikdy nedozvieme, kto za to skutočne nesie vinu.

Treťou najviac publikovanou kauzou sa stala kauza Plavčan a eurofondy. Články venovali priestor najmä aktérovi, jeho vyjadreniam, samotnému obsahu a konfliktným politickým diskusiám. Dôležitou informáciou je, že Plavčan nakoniec odstúpil z postu ministra.

V poradí štvrtý najpublikovanejší škandál bolo udelenie hodnosti kapitán predsedovi parlamentu Andrejovi Dankovi. Z tejto politickej udalosti sa stala až celoslovenská komédia.

5. a 6. udalosť, ktoré sa udiali v roku 2017 boli publikované najmenej, avšak nie z dôvodu menšej dôležitosti, ale práve preto, lebo čo sa týka Pavla Ruska a jeho obvinenia z vraždy, nie je vyšetrovanie ukončené. A čo sa týka Kotlebu, na jeho osobu bolo vznesené obvinenie za prečin, avšak výsledok nebol žiadny. (Tabuľka č.8)

Záver

Po teoretickej aj praktickej časti našej práce sme dospeli k tomu, že sa môžeme prikloniť k názoru ostatných odborníkov či už na politiku, sociológiu, politológiu alebo históriu. Populizmus nie je niečo konkrétne, je to abstraktný pojem a vieme ho nájsť v rôznych smeroch ľudského života. Ani jedna z definícií, ktoré sme uviedli, nedokázala zahrnúť to všetko čo sa v pojme ako je populizmus ukrýva. Čiže jednoznačná definícia neexistuje, existujú len čiastkové definície, ktoré nám vedia priblížiť a aspoň z časti pochopiť o čo sa populizmus opiera. Prejavy populizmu sú rozmanité a preto žiadna definícia neplatí s presnosťou a všeobecne na všetky jeho prejavy. Definície niektorých autorov spájajú populizmus ako neoddeliteľnú súčasť demokracie a preto každé politické hnutie musí obsahovať znaky a prvky populizmu. My sme neoznačovali politikov za populistov, ale označovali sme tak udalosti alebo ich konanie. Populistický prístup k voličom, k občanom môžeme považovať za normálnu súčasť nášho slovenského politického života.

V prvej časti práce, ktorú nazývame teoretická sme sa venovali pojmu populizmus ako takému. Čím je populizmus charakteristický a s čím ho môžeme spájať. V práci uvádzame rôzne typológie populizmu, ale aj definície podľa známych autorov, ktorí sa venovali tejto téme. Zamerali sme pozornosť aj na formy prejavu populizmu v modernom svete. Jednou z dôležitých foriem považujeme manipuláciu či už v médiách, ale aj v osobnom styku. Časť práce venujeme politickému jazyku, ktorý nie je žiadnou novinkou v politickej komunikácii. Vďaka tejto kapitole sme si vedeli zadefinovať prvky populizmu, ktoré sme následne mohli sledovať v tretej kapitole.

Druhú kapitolu sme venovali metodológii a cieľu práce, ktorej sme sa venovali. Zadefinovali sme si tému, ale aj cieľ ku ktorému chceme dospieť. Popísali sme metódy, ktorými sme analyzovali vybranú problematiku.

Tretiu kapitolu nazývanú aj praktickú sme napísali z poznatkov z prvej a zadefinovaných postupov z druhej kapitoly. V práci sme sa konkrétne zamerali na Slovenskú republiku a jej politickú scénu. Vytvorili sme si zoznam šiestich najväčších populistických udalostí za rok 2017. Každé udalosti sme sa venovali osobitne. Vybrali sme si internetový zdroj, podľa ktorého sme charakterizovali, ale aj analyzovali udalosti. Každú kauzu sme stručne charakterizovali a zamerali sme pozornosť najmä na odpovede, ktoré tvoria hlavnú črtu ovplyvňovania či už čitateľov alebo aj voličov. Z množstva prečítaných článkov sme zadefinovali najčastejšie odpovede, ktoré sú všeobecne použiteľné, ale aj veľmi často používané politikmi ako reakcia na položené otázky. Na jednej strane každý z vybraných politikov odpovedal z časti rovnako a z časti rozdielne, avšak výsledný efekt bol rovnaký. Je zjavné že odpovede sú dopredu pripravované, naučené a je nutné, aby dohrali hru, ktorú si dohodli dokonca. Empirickým výskumom sme zistili,

že každý jeden si stojí za svojím konaním alebo svojimi vyjadreniami. Keby nedohral nacvičené divadlo dokonca, mohlo by to vrhať na neho zlý tieň. Populisti potrebujú pred svojimi voličmi pôsobiť otvorene a nedotknuto, a práve oni sú tí, ktorí dehonestujú ostatných. Keby sa naskytla možnosť pochybenia, umožnili by nahliadnuť do scenára verejnosti, čo by znamenalo veľké obete. Populizmus ako metóda vládnutia sa využíva, keď už neexistujú transparentné nástroje na ovplyvnenie nás. Uvedieme si príklad ako prekrývanie jedného škandálu druhým, poskytovaním malých benefitov pre menšiny na úkor väčších povinností a nákladov väčšiny, nereálne plány do budúcnosti, medializovaná charita, používanie citových aspektov v prejave, preháňanie malých pozitív, aby sa prekryli veľké problémy...

Pre zaujímavosť sme v praktickej časti kvantitatívne sčítali aj koľko článkov denník napísal o každej z uvedených káz a zoradili sme ich vzostupne od najviac publikovaného článku po najmenej publikovaný. Dôvody množstva publikovaných článkov vieme určiť len na základe domnienok, ktoré ale nemôžeme podložiť, pretože denník mohol mať na to rozdielny názor.

Na záver si dovoľujeme položiť jednu hypotetickú otázku. Vedel by politický život existovať bez prvkov populizmu? Podľa nášho názoru nie. Už oddávna platí: „Nikto ti nedá toľko, koľko ti ja viem sľúbiť.“ Ľudia potrebujú dobré správy a sľuby v lepšiu budúcnosť, zlepšenie sociálnej alebo ekonomickej situácie, nápravy pokazeného a príchod doby veľkých zmien. Práve to využívajú politici vo svoj prospech. Aj tu sa dá vidieť populistická metóda vládnutia, keď zlyhajú všetky legálne a štandardné mechanizmy nastúpi populizmus a politici so svojimi sľubmi, ktoré len s malou pravdepodobnosťou aj naplnia. Toto je jeden z dôvodov prečo sa populizmus z našich životov nevytratí.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. CANOVAN, M. : *'People', Politicians and Populism. Government and Opposition*, 19. vyd. 1984 (3), 327 s.
2. ČUŘÍK, Jaroslav a kol.: *Nové trendy v mediích I*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 123 s. ISBN 978-80-210-5825-5
3. DI TELLA, T. *Populism into the Twenty-first Century. Government and Opposition*. Oxford: Oxford University Press. 1997. s. 187 – 200
4. ECHAUDEMAISON, Claude-Daniele a kol.: *Slovník ekonomie a sociálních věd*. 1. vyd. Praha : E.W.A, 1995. 419 s. ISBN 80-85764-13-X
5. LACLAU, E.: *Politics and Ideology in Marxist Theory*. London: New Left Books, 1979. 200 s. ISBN 78-09-0230-874-9
6. MCQUAIL, D.: *Úvod do teorie masové komunikace..* 2.vyd. Praha: Portál, 2009, 640 s. ISBN: 978-80-7367-574-5.
7. MILLER, D. – COLEMANOVA, J. a kol.: *Blackwellova encyklopedie politického myšlení*. Brno: Barrister&principal, 2003, 581 s. ISBN 8085947560.
8. SIEBERT, Fred S. PETERSON, Theodore. *Four theories of the press: the authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do*. 13. pr. Urbana: University of Illinois Press. ISBN 02-527-2421-6.

Elektronické zdroje a publikácie

1. GÁL, F.: *Populizmus*. [online]. fedorgal.cz, 22. 12. 2007. [cit. 2018-02-14]. Dostupné na:
<http://www.fedorgal.cz/blog/index.php/index.php?itemid=79>
2. Hovorca. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné na internete: <https://www.istp.sk/export-pozicie/100229/hovorca>
3. CHOMSKY, N.: *Tvorba súhlasu*. [online]. [cit. 2018-03-18]. Dostupné na internete:
<http://www.kruhzivota.sk/tvorba-suhlasu-noam-chomsky>
4. CHOMSKY, N.: *Zvrátený kolobeh moci*. Dostupné na internete:
<https://uloz.to/!BL1RVj7rSMao/noam-chomsky-zvraceny-kolobeh-moci-jpg>
5. Masové médium. [online]. [cit. 2018-03-15]. Dostupné na internete:
<http://medialnavychova.sk/masove-medium/>
6. ORBANOVÁ, E.: *Psychická manipulácia a súčasnosť*. [online]. [cit. 2018-02-23]. Dostupné na internete: <http://www.nocka.sk/socialna-prevencia/bulletin-psychickamanipulacia>
7. PITLÍK, V.: *Fenomén populizmu v kontexte parlamentných volieb do NR SR 2012*. [online]. [cit. 2018-02-14]. Dostupné na internete:
<https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Olostiak4/subor/Pitlik.pdf>
8. *Politický marketing*. [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné na internete:
<http://politickymarketing.com/glossary/politicky-marketing>
9. SME. [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné na internete:
<https://domov.sme.sk/c/20672023/kotleba-opat-dotoval-sumou-1488-eur-tentoraz-dal-peniaze-na-hokej.html>
10. SME. [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné na internete:
<https://domov.sme.sk/c/20626998/kotleba-podal-staznost-proti-obvineniu-v-suvislosti-s-odovzdavanim-sekov.html>
11. SME. [online]. [cit. 2018-04-04]. Dostupné na internete:
<https://domov.sme.sk/t/3645/kauza-plavcan-a-eurofondy>

12. SME. [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné na internete:
<https://domov.sme.sk/c/20727631/kauzy-sme-2017-exministra-ruska-policia-obvinila-z-objednavky-vrazdy.html>
13. SME. [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné na internete:
<https://domov.sme.sk/c/20712494/policia-preskuma-majetok-pociatka-a-kalinaka-kvoli-transakciam-s-basternakom.html>
14. SME. [online]. [cit. 2018-04-06]. Dostupné na internete:
<https://domov.sme.sk/c/20437718/matovic-gajdos-s-dankom-napluli-vojakom-do-tvare-mali-by-sa-ospravedlnit.html>
15. SME. [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné na internete:
<https://domov.sme.sk/c/20643778/kondomy-vo-vrecku-aj-zvlastny-akademicky-titul-politicka-kariera-jana-richtera.html>
16. SME. [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné na internete:
<https://domov.sme.sk/t/2797/kauza-cisty-den>
17. ŠTEFANČÍK, R. – DULEBOVÁ, I.: *Jazyk a politika. Jazyk politiky v konfliktnej štruktúre spoločnosti*. [online]. Bratislava : Ekonóm. 2017, 194 s. [cit. 2018-03-13]. ISBN 978-80-225-4414-6. Dostupné na internete:
<https://books.google.sk/books?id=mjs4DwAAQBAJ&pg=PA17&lpg=PA17&dq=presvi ed%C4%8Danie+v+politike&source=bl&ots=N5pmISKbYX&sig=qWqkuVLJVhtBDi484Kmn2GB03bI&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwjG9Y383MrZAhUBbVAKHapxAsAQ6AEINDAB#v=onepage&q&f=false>
18. TAGGART, P.: *The Poppulist Turn in Politics of the New Europe, 8th Biannual International Conference of the European Union Studies Association conference*. [online]. Nashville, 2003, 20 s. [cit. 2018-03-10]. Dostupné na internete:
<http://aei.pitt.edu/2962/1/165.pdf>
19. Techniky manipulácie. [online]. [cit. 2018-03-20]. Dostupné na internete:
<http://www.dtlo.sk/najznamejsie-techniky-medialnej-manipulacie/>